

Pojetí role, zaměření a činnosti sociálního pracovníka, která jsou typická pro různá pojetí „sociální práce“ v praxi

hlediska vymežující pojetí SP:	<i>typy pojetí sociální práce:</i>			
	<i>„administrativní“</i>	<i>„profesionální“</i>	<i>„filantropické“</i>	<i>„aktivistické“</i>
role SP	úředník	specialista	člověk	part'ák
předmět SP	agenda	situace	potřeby	nerovnost
úkol SP	vyřizování žádostí, volba z daných variant	posouzení, plánování, provedení, evaluace intervence	navázání vztahu, poskytnutí toho, co je „potřebné“	obhajoba zájmů, zmocnění
étos SP	loajalita	respekt	altruismus	solidarita
autonomie SP	při výkladu normy a poskytování poradenství navíc	v rámci celého úkolu	při prožívání vztahu a potřeb klienta	v rámci celého úkolu
kvalifikace SP	SŠ, zvládnutí 1. agendy a 2. „abnormalit“ chování klienta	VŠ/VOŠ v SP, samostatné zvládnutí procesu intervence	schopnost nasazení při plnění úkolu	cit pro zneužívání moci a schopnost vyjednávat
důraz na specifickou oboru SP	běžné úřední postupy, důraz na specifickou „sociální“ agendu	důraz na unikátnost zaměření SP a na specifickou jejich postupů	důležitý je vztah, ne obor	důležitá je angažovanost, ne obor
pojetí spolupráce	poskytování informací „ze zákona“	zprostředkování služeb klientovi, koordinace pomáhajících partnerů	koordinaci zajišťuje manažer, někdy chápaný jako „guru“	vyjednávání a respektování koaličního ujednání

V kontextu „aktivistického“ pojetí je žádoucí, aby sociální pracovník vystupoval jako „part'ák“¹, který klientům pomáhá jako sobě rovným čelit sociálním nerovnostem tím, že jejich jménem obhajuje zájmy diskriminovaných lidí nebo podporuje jejich schopnost prosazovat vlastní zájmy vlastními silami. Toto pojetí role sociálního pracovníka je v kontextu „aktivistického“ pojetí chápáno jako vtělení principu solidarity se znevýhodněnými. Za předpoklady výkonu role sociálního pracovníka je považována jeho zodpovědnost za uplatňování zájmů znevýhodněných, vnímavost vůči zneužívání moci a jeho důsledkům, schopnost vyjednávat s těmi, kdo zneužívají moc, a schopnost vyjednávat a spolupracovat s koaličními partnery. Zodpovědnost za uplatňování zájmů znevýhodněných v konkrétní situaci legitimizuje v očích stoupenců „aktivistického“ pojetí značnou samostatnost při výkonu role sociálního pracovníka.

¹ Slovo „part'ák“ je pokusem o překlad anglického výrazu „equal“ (Banks, 2001: 129). Ekvivalentem anglického termínu „equal“ by bylo staré české slovo „soudruh“, které ovšem v důsledku jeho mocenského zneužívání v období totalitního režimu v českém prostředí pozbylo svůj původní význam a nelze je bohužel použít.